

פרשת דברים

המסלק שנה מחברו ומוחל זוכה לישועות

בין פראן ובין תופל

הכלי יקר מסביר שהפסוק 'בין פארן ובין תפל ולבן' - מרמז על ימי בין המצרים, בין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, פארן רומז על מעשה מרגלים אשר היה במדבר פארן, בו בכו בכיה של חניסם בליל תשעה באב והוקבע לבכייה לדורות, ותופל רומז על חטא העגל אשר עשו בשבעה עשר בתמוז, שמצינו לשון תיפלה בתנ"ך לעניין עבודה זרה. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות [משום עגל הזהב] ובקיעת אבני החומה, והוקבע אבלות לדורות, הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב נרמזים בפסוק שכתוב בין פראן וכן בין תופל המילים 'בין' באים לרמז על ימי בין המצרים שבין י"ז בתמוז לתשעה באב

הגמרא במסכת יומא דף ט: שואלת בית ראשון משום מה חרב, עונה הגמרא משום שלוש עבירות החמורות - ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים.. שואלת הגמרא בית מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות ובמילות חסידים [ומובא בירושלמי שהיו עמלים מאד בתורה] מפני מה חרב, עונה הגמרא מפני שהיתה בו שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים... אמר רבי יוחנן טובה ציפורן של ראשונים [אנשי בית ראשון] מכריסם של אחרונים [אנשי בית שני] אמר ליה ריש לקיש אדרבה אחרונים עדיפים שאף על פי שמשועבדים למלכות רומי, פרס ולמרות זאת עוסקים בתורה אמר לו רבי יוחנן [בירה תוכח] בית המקדש יוכיח שבית מקדש ראשון לנבנה לאחר שבעים שנה ואלו בית שני עד היום לא נבנה. ע"כ אנו רואים מגמרא זו ששנאת חניסם יותר חמורה משלוש עבירות החמורות שהרי בשלוש עבירות החמורות שהיו בבית ראשון הבית נבנה לאחר שבעים שנה ואלו בית שני אף על פי שעסקו בתורה ובגמילות חסידים עד היום, לצערנו עדין לא נבנה.

והנורא ביותר הוא שהופכים את השנאה לאידיאולוגית מכח התורה, הנציב אומר בבית שני כל אדם שלא הלך בדרכים קראו לו מיד צדוקי ביייתוסי, לא היו מוכנים לקבל דעה השונה מהם ואומר הנציב הקב"ה שונא צדיקים כאלה, גם אם הוא אינו בדרכך עליך לכבדו ליקר.

מובא במדרש: אמר הקדוש ברוך הוא אתם גרמתם לי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי על ידי שנאת חניסם, בקשו שלום ואתם נגאלים, שנאמר: "שִׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם". וכיון שמעלת מצות ואהבת לרעך כמוך גדולה מאד שעליה אמר רבי עקיבא שהיא כלל גדול בתורה, ראוי לאדם להתחזק במצווה זו ברוב עוז ותעצומות, על ידי מחשבות חשובות תמידיות להעביר שנהא מלבו, כי השנאה והמחלוקת מעוררים מדנים וקטגוריה ופרוד למעלה, וגם אם ביזו אותו ידע שהבזיונות הם משמים

כתב ספר חסידים אחד היה מצער את החכם ואמרו לחכם כמה גדול עון אותו האיש שמצערך על לא פשעך א"ל החכם איני מפשיעו אלא עונותי עשו לי. אמרו מצוה לך להענישו ולקללו א"ל אי"כ הייתי מעניש ומקלל את עצמי כי עונותי גרמו לצער זה שהרי אמר הכתוב (בראשית פרק ט"ו) הא-להים מצא את עון עבדיך אמר יהודה ברור לי שאחד מעבדיך שם הגביע באמתחתו אלא עונינו גרם שבא לנו הצער לכן כשקלל שמעי את דוד אמר דוד (ש"ב ט"ז) הניחו לו ויקלל כי ה' אמר לו ועוני גרם אלא הייתי חוטא לפיכך מה יתאוון אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג' ל"ט).

וכן מובא בספר חסידים סימן שו **מעשה בחסיד אחד** שהיה אחד מביישו ומדבר לו דברים רעים אמרו לו הקהל נעשה לו נזיפה ונגזור עליו חרם אמר להן אל תעשו. אמרו נעשה בשביל שלא יעשה לאחרים אמרו להם ממני תלמדו וכן תעשו שאני סובל ואיני נותן לכם להתקוטט בשביל כך כשתשמעו את חרפתכם מני נבל כל היום מקול מחרף ומגדף אל תשימו לב לכל דבריו הרי כתיב (במדבר י"ב ג') והאיש משה עניו מאד מכל האדם וכנגדו לא קם נביא עוד כמשה (דברים ל"ד י') (ואחריו) וכתיב (דברים י"ג ה') אחרי ה' [אלהיכם] תלכו וכתוב (ישעי' מ"ב י"ד) החשיש מעולם אחרים אלתאפק. וגם אם אדם גרם לו עוול ראוי להרבות אהבת חניסם ולמחול

התורה
7:14
התורה
8:25
התורה
8:57

לו כל שכן שצריך להסיר כל שנאת חניסם והמוחל לחבירו זוכה לישועות גדולות

כפי שמסופר בספר 'נפלאותיו לבני אדם' על בחור שהסתכסך עם אחד מהגבאים של החסידות אליה הוא משתייך. אותו בחור נהג בחוצפה כלפי הגבאי, ובבאי בייש אותו לעיני כל הציבור. הבחור נעלב עד עמקי נשמתו והחליט בלבו שלא ימחל לגבאי לעולם, ואכן למחרת, כאשר הגבאי ניסה להתפייס, הבחור הפגוע הודיע נחרצות שאין על מה לדבר, הגיע הדבר לידיעתו של האדמו"ר, והוא קרא לבחור. הרב פתח בספר 'חק לישראל' בקטע הזוהר של אותו יום (פרשת מקץ יום חמישי), והחל קורא בקול: "רבי אָבָא הָיָה יוֹשֵׁב בְּפֶתַח שַׁעַר הָעֵיר לַד'. רָאָה אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא וְיוֹשֵׁב עַל בְּלִיטָה שֶׁהָיָה בּוֹלְטוֹת מִצַּד הָהָר, וְהָיָה עֹנֵף מִן הַדֶּרֶךְ וְנִשֵּׁב וְנִשָּׁן שָׁם. בְּתוֹךְ דָּךְ, רָאָה נָחֵשׁ אֶחָד שֶׁהָיָה בָּא אֲצָלוֹ. וְנָצַח שָׂרָף שֶׁנִּקְרָא קוֹסְטָפָא דְגוֹרְדָנָא, וְהָרַג אֶת הַנָּחֵשׁ. כְּשֶׁהִקִּיץ הָאָדָם רָאָה אֶת הַנָּחֵשׁ לְמוֹלוֹ, שֶׁהָיָה מֵת. קָם הָאָדָם, וְנִפְלָה הַבְּלִיטָה, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עָלֶיהָ, אֶל הַעֲמֻק שְׁמִתְחַתֶּיהָ, כִּי נִקְרָעָה מִן הָהָר, וְהָאָדָם נִצַּל. בָּא אֵלָיו רַבִּי אָבָא, אָמַר לוֹ, אָמַר לִי מַה מַּעֲשִׂיךָ, כִּי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִקְרָה לְךָ שְׁנֵי נְסִים אֵלֶּיךָ, לֹא הָיוּ בְחָנִים. אָמַר לִיה הֵהוּא בְּרַ נֶשׁ כָּל יָמַי, לֹא עָשָׂה לִי אָדָם רָעָה, שֶׁלֹּא נִתְרַצִּיתִי עִמּוֹ וּמְחַלְתִּי לוֹ. וְעוֹד, אִם לֹא יְכוּלְתִי לְהִתְרַצוֹת עִמּוֹ, לֹא עֲלִיתִי עַל מִטְתִּי בְּטָרָם שֶׁמְחַלְתִּי לוֹ וְלִכְל אֵלוֹ שֶׁצְעָרוֹ לִי, וְלֹא נִטְרַתִּי לוֹ שְׁנָאָה כָּל הַיּוֹם, עַל אוֹתוֹ רַע שֶׁעָשָׂה לִי, וְלֹא דִי לִי זֶה, אֲלֵא עוֹד, שֶׁמֵּאוֹתוֹ יוֹם וְהֵלְאָה, הַשְׁתַּדְּלִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם טוֹבוֹת. בְּכֶה רַבִּי אָבָא וְאָמַר, גְּדוֹלִים מַעֲשָׂיו שֶׁל זֶה מִיּוֹסֵף, כִּי בְּיוֹסֵף, הַעוֹשֵׂי רָעָה הָיוּ אַחֵיו, וְיָדָא, שֶׁהָיָה לוֹ לְרַחֵם עָלֵיהֶם, מִחֲמַת הָאֲחִיָּה, אֲבָל מַה שֶׁעָשָׂה זֶה, שֶׁעָשָׂה בְּן עַם כָּל בְּנֵי אָדָם, הוּא גְדוֹל מִיּוֹסֵף, רָאוּי הוּא, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְרָה לוֹ נֶס עַל נֶס". סיים הרבי את קריאת הזוהר הקדוש, והגביה עיניו אל הבחור באמירה נוקבת: "כך התורה מלמדת אותנו, זו הדרך שלנו, לילה טוב".

הבחור יצא מהחדר נסער, הלך לקנות יין ומגדנות ועלה אל הגבאי. הם התפייסו דיברו בידידות ובאחווה ולבסוף מחלו האחד לשני בלב שלם. בחצות הלילה, לאחר הפיוס, הגיע הבחור אל חדרו בשיבה. הוא רצה לקרוא מעט על המיטה לפני השינה, אולם מנורת הלילה לפתע שבקה חיים. הוא לא רצה להדליק את האור, כדי שלא להעיר את חבריו לחדר, ולכן הוא הדליק נר שעוה, הדביק אותו על הכיסא שליד מיטתו, וכך הוא קרא עד שנרדם. הספר נשמט מידו אל הכיסא, נדלק מהנר, וגרם להתלקחות השמיכה. האש נתפסה בסדין ובמזרון, תוך שהיא משחירה את הקיר הלבן. האש שרפה את חולצת הפיגמה שלו, והוא ישן עמוקות, ואינו חש בכלום, וגם חבריו לחדר לא התעוררו. קולות של אש על הכרית המתלקחת, גרמו לו להתעורר, הוא פקח זוג עיניים מבהולות וראה מסביבו אש בוערת, בגדיו שהיו לגופו והמיטה אשר הוא שכב עליה בערו באש. בתנועה ספונטנית הוא זינק מהמיטה, פשט את החולצה הבוזרת, לקח מטף כיבוי והצליח להשתלט על הדליקה. בינתיים חבריו לחדר התעוררו, הם הדליקו את האור וראו, כסא שרוף עד היסוד, כתלים שחורים, שמיכה שבקושי נותר ממנה זכר, מזרן שרובו אכול, כרית נוצות שרופה ומעלה עשן ופיסת בד מושלכת ארצה, זכר למה שהיה חולצת פיגמה לפני כמה דקות. הם גם ראו את חברים לחדר מעט מבוהל, עליו תלוי ברפיון בגד חרוך הנוטר מהגופיה, אולם הוא עצמו שלם לחלוטין, ללא פגע קל, ללא שריטה או שמץ של כווייה, פיאותיו, זקנו ושערות ראשו שהיו בתוך האש, נותרו שלמים כאילו היו חסיני אש. החברים ההמומים לא האמינו לבחור שהוא היה על המיטה בשעת השריפה, אולם בגדיו החרוכים והקרועים שנותרו לגופו אכן העידו כאלף עדים שאכן כך היה. אמנם אין לכך שום הסבר הגיוני בדרך הטבע, אולם גם בזוהר שהקריא הרבי לבחור, על אותו אדם שניצל ממות בטוח בזכות שלא עלה על מיטתו בטרם מחל לכל מי שציער אותו נאמר: "גדולים הם מעשיו של זה, ראוי הוא שהקב"ה יעשה לו נס על נס

מסופר בעת שמחת נישואי אחת מבנותיו של הגאון רבי אבא מרדכי ברטן זצ"ל, ביקש הצדיק לכבד אשוימת מסוימת באמירת אחת הברכות תחת החופה. כאשר שמעה על כך משפחת החתן, הללו התנגדו בתוקף לכיבוד בנימוק, שאותו אדם עשה צרות רבות למשפחתם. כשמע רבי אבא אילו צרות עשה להם, הגיב: "ידעו לכם, שלי עצמי הוא עשה צרות פי כמה וכמה, ודווקא משום כך, הנני מזמינו ומכבדו בכל נישואי בנותי באמירת אחת הברכות תחת החופה, כדי להראות שאין בליבי כל קפיא עליו!". (קונטרס דרכי האבא)

שבת שלום ומבורך

כידוע נחרב בת המקדש בגלל שינאת חינוס ואי זהירות בבין אדם לחברו להלן סיפורים להתחזק בבין אדם לחבירו . במעשה המופלא שלפנינו שסופר לנו על ידי בעל המעשה המתגורר בשכונת רמת אהרן, יש מסר חד כמעט עד כמה חמורה היא הפגיעה ביהודי, בן למלך מלכי המלכים, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר בתלמיד, על המלמדים והרמ"ים וכל מי שמתעסק בחינוך לקרוא את השורות הבאות בעיון רב, ולהחזיר את הלחץ והמסקנות לליבם ולהבין שהדברים אינם פשוטים כלל ועיקר. כל הפרטים שסופרו כאן הינם מדויקים ביותר, וגם בעל המעשה שסיפר לנו את הדברים השתדל לדייק בדבריו ובמלותיו ולא לסטות כהוא זה ממה שאירע. הסיפור כולו עבר בביתו של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי ובכל מהלך ההתרחשות ובכל שלב ושלב הקפיד בעל המעשה לשאול את פי מרן, מה לעשות וכיצד לנהוג. האיש המתגורר כאמור ברמת אהרן, מספר לנו את המעשה בקול נרגש עד מאוד. למרות שעברו כבר מספר ימים מאז המקרה, הוא נשמע נסער עד עמקי נשמתו 'חשוב לי שהדברים יועברו לציבור, כיון שאפשר להקיש מהם על מעשים רבים הנעשים בזמננו' הוא אומר. לילה אחד, הוא מספר, והנה אני רואה בחלומי את הוריי, את אבי ואת אימי יחדיו, יחד עם סבתי ובני משפחתי נוספים שכבר נפטרו לבית עולמם, פניהם היו מאירות, ואבי המנוח פונה אלי ואומר בזה הלשון: 'רוצים להזמין אותך לביורר בבית דין של מעלה, בענין מי שפגע בך לפני 43 שנים'. לפני שהספקתי להחזיר תשובה, ממשיך אבי ואומר שביקשו להזמין אותך כבר לפני שנתיים, אבל את היית רק בן 58. עכשיו, שמאלו לך 60 שנה, רוצים להזמין לביורר'. בשומעי את הדברים נרעדתי לא ליבי, ואמרתי להם שאינני רוצה להגיע, כי חוששני שישאירו אותי שם ... ההורים הרגיעו אותי ואמרו לי, בפנים מחייכות ש'כל כך טוב כאן שיתכן שכשנתייע - תרצה להשאיר, אבל עדיף שתשאיר למטה' --- כך במדויק היו הדברים. השבתי לאבא שלי שאינני רוצה להגיע, אבל הוא, שם למעלה, אמר שבכל אופן רוצים להזמין לביורר, 'כיון שהאדם היחיד שיוודע את הפרטים במדויק, זה אתה, בהיותך בעל המעשה'. 'אז מה אעשה?' - שאלתי. 'תפנה לרב ותשאל מה לעשות', אמר אבא. 'לאיזה רב לגשת?' 'לרב קניבסקי החוזיר אבא. התעוררתי בשעה 4 בלילה, והנה חלום. ורק אז הבנתי את פירוש הפסוק שנאמר אצל פרעה 'ויקח והנה חלום'. בעתה אחזתני, ולא ידעתי כיצד לצאת מזה, במיוחד כשזכרתי היטב את פרטי המעשה שהוא שהתרחש לפני 43 שנים, בהיותי לומד בישיבה, וגם ידעתי שהמשפט שיצא מפי אבי ז"ל שביקשו להזמין כבר לפני שנתיים, גם הוא נכון, וכפי שאספר להלן. לא הייתי צריך להתאמץ כדי לזכור את פרטי המעשה עם הר"מ שלי בישיבה. המקרה המסעיר רודף אחרי במשך כל השנים, ולא עזבני לרגע אחד. ומעשה שהיה כך היה: יום אחד נכנסתי ל'סדר' בוקר בישיבה. כל 300 הבחורים היו כבר באולם, ופתחו בלימוד, לפתע ניגש אלי אחד החברים וטען שהגמרא שאני לומד בה היא שלו, ודרש שאחזרנה לי, כיון שידעתי בוודאות שהיא טועה והגמרא שייכת לי, סירבתי לשמוע לדבריו. חברי פונה אל הרב היושב בקצה האולם, והנה הרב קורא לי ומבלי לשאול שאלות ומבלי לברר את האמת דורש ממני להשיב לחברי את הגמרא. 'אבל הגמרא היא שלי' ניסיתי לטעון, אולם בטרם סיימתי את המשפט, נחתה עליי סטירה אדירה ---- הסטירה היתה כ"כ חזקה, עד שהועפתי ממקומי למרחק כמה מטרים. זכורני שקול ההד של הסטירה היה כה חזק, עד שכל התלמידים הפסיקו ללמוד ובאולם שרר שקט מוחלט. שוו בנפשכם באיזו פגיעה מדובר: 300 בחורים רואים בחרפתי ובטוחים שעשיתי את שלא יעשה, ולכן קבלתי סטירה בעוצמה שכזו, הרי לא יתכן אחרת! כמוכן שנעלבתי ונפגעתי עד עמקי נשמתו והאירוע פגע בי עד לאימה. יצאתי מהיכל הישיבה, והנה ניגש אלי ראש הישיבה וכששמע במה מדובר, הבין את העוול הנורא שנעשה לי והחל להרגיעני. בהיותו אדם חכם, עשה זאת ראש הישיבה בתבונה ולא ניסה לנער על הר"מ ההוא, אלא אמר 'אני מאוד מאוד מבין לליבך, אבל בטוחני שהיתה כאן אי הבנה'. לאחר שהוסיף עוד אי אלו דבר הרגעה, ביקשני שלא להוציא את הסיפור החוצה, ולא להעבירו לאף אחד. הוא הדגיש שאיננו דורש זאת ממני, 'אבל יעלה הדבר בידך, אבקש שלא לספר את הדברים'. באותו רגע גמלה בי ההחלטה לצייט לדבריו של ראש הישיבה, וגם כשהזרתי לביתי לכמה ימי מנוחה, וההורים שאלוני מה אירע, התחמקתי ולא סיפרתי להם מלה וחצי מלה. השארתי את הסיפור בתוך ליבי, ובמבט לאחור באמת אינני יודע כיצד הצלחתי לעשות זאת. היה זה אירוע כל כך טראומטי שאינני מבין כיצד עמדו לי כוחותי לא לספרו לאיש.

ענה, לאורך כל 43 השנים, לא סיפרתי את הדבר ממש לאף אחד. עד החלום בליל שבת, לא שתפתי בכך גם את קרובי המובהקים ביותר. הרב המדובר לא ביקש ממני סליחה ואני השתדלתי לחזור לחיי שגרה ולשכוח מהסיפור, לא אוכל לומר שהדבר עלה בידי בקלות, אבל כיון שטבעם של חיים שהם שוטפים וזורמים המשכתי וגם אנכי את זרם החיים, והגעתי בסי"ד עד הלום. אבל לא שכחתי מהסיפור ולו לרגע אחד, הסטירה האדירה ההיא ליוותה אותי בכל צעד שעשיתי. לפני כ-4 שנים התגעגעתי לישיבה שבה למדתי בענורי והלכתי לבקר בה, ואף העזתי לדפוק על דלתו של הר"מ ההוא. אשתו פתחה את הדלת ואמרה שהוא אינו מרגיש בטוב, אבל כשהתעקשתי להפגש עימו, הכניסה אותי לחדר, ואז הזדעזעתי לראות שהוא זורק את ראשו כל הזמן אנה ואנה בתנועות מפחידות. התמונה שהצטיירה בפני היתה שכאילו מאן דהוא עומד לפני האיש, וממינו ומשמאלו וסוטר כל העת על שתי לחיו, אזו היא הסיבה לתנועות התכווה של הראש לשני הכיוונים. כשיצאתי וזרזו לי בני הבית שתנועות הראש הללו החלו לפני זמן מה בצורה פתאומית, ללא כל הסבר. היינו אצל כמה רופאים, והם לא איבחנו שום מחלה, לא פרקיסון, ולא שום מחלה דומה, ולא ידעו להסביר את פשר. התופעה רצינית לומר להם שאני יודע את הסיבה, אבל התאפקתי ועצרת את עצמי ולא הוצאתי מלה מפיו. לפני שנתיים, ממשך האיש מרמת אהרן ומספר, כמה ימים לאחר שמה לי 58 שנים, הרגשתי כאבים בחזה, וכשמיהרתי לקופת החולים, אמרו לי שאני בעיצומה של התקפת לב חזקה, והזעיקו נטי"ן שהבהיל אותי ל'יתל השומר' שם אמרו לי שאם הייתי מגיע מחצית השעה מאוחר יותר, יתכן שלא היה כבר מה לעשות! והנה לפני בא החלום על 'ההזמנה לביורר בפני בית דין של מעלה' ועל

כך ש'כבר שנתיים ביקשו לקרוא לך' ... הרגשתי שיש דברים בנו, ומיד כשהתעוררתי בשעה 4 בבוקרו של יום השבת, מיהרתי לביתו של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי, והתפללתי ותיקשן בילדרמן' בית הכנסת בו מתפלל הרב. לאחר התפילה ביקשתי להתקבל מיד אצל הגאון, אבל בני הבית רצו לדחותני בטענה שאין זו שעת קבלת קהל, כשאמרתי להם שימן השמים שלחוני אליו ותיארתי את שהיה בחלום, ושאבי המנוח אמר שאתייעץ עם הגאון רבי חיים, הכניסוני לחדרו. הורה לי לכנס בית דין ולומר שאני מוחל לאותו רב במחילה גמורה, ואכן הגאון רבי אליהו מרן כינס עוד תלמידי החכמים ואמרתי לפניהם שאני מוחל. ועדין לא הרגשתי רגוע אמרתי להגאון רבי אליהו מן שאני רוצה לנסוע אל הר"מ ההוא ולומר את בקשת המחילה בפניו. הגאון רבי אליהו נכנס אל מרן הגאון רבי חיים ושאלו האם יש טעם בדבר, והסכים. מיד ביום ראשון נסעתי לביתו של הר"מ המתגורר בירושלים. אני דופק על דלת ביתו, ואין קול ואין עונה. אחד השכנים שמע את הדפיקות הרצופות, יצא ואמר לי שבלי שבת בהחילו את שכנו לבית החולים והוא שוכב שם במחלקת טיפול נמרץ. ליבי החסיר פעימה. רצתי לבית החולים, והגעתי היישר למיטתו של החולה, שם עמדו אשתו ובניו. התברר לי שהרופאים הזעיקו אותם, כיון שמצבו קשה ושעותיו ספורות. ניגשתי אל בן הזקונים שלו ואמרתי לו שאני רוצה להיכנס לרגע לאביו ולומר לו משהו. הבן דחה את בקשתי בכל תוקף ואמר שאביו אמנם מסב בהכרה מלאה, אבל מצבו כ"כ קשה שפשוט לא שייך לדבר איתו. הוספתי ואמרתי לבן שבצונוי להזכיר לאביו מעשה פלוני שבו אביו חטא כנגדי, והבן נבהל עוד יותר, 'האם זה הזמן לדבר על חטאים?! הרי הוא עלול לקחת את הדברים לליבו ולהסתכן עוד יותר!' ואז ספרתי לו בקצרה את החלום, ואמרתי שהגאון רבי חיים הסכים שאגיע, ואולי דווקא זה יתרום לשיפור במצבו. על המשפחה הסכימו להכניסני. התקרבותי למיטתו וראיתי שהוא מחובר למכשירים רבים ומצבו אכן קשה מאוד. במאמצים עליונים שאלתו אותו האם הוא זוכר את המעשה שהוא שפגע בי מאוד, והחולה נענע בראשו לאות הסכמה. אמרתי בקול שהנני מוחל לו על כך ואף הוספתי שגם אני מבקש מחילה ממנו על שלא שמעתי בקולו כשביקש שאתן את גמרא לחבר הוא למרות שכאמור הגמרא היתה שלי. החולה אמר במפורש שהוא מוחל לי על כך ואז ראיתי שהוא אכן הבין את כל הדברים שאמרתי לו, וימעמד המחילה' הצליח בצורה יוצאת מן הכלל. הרגשתי שהוקל לי, וחזרתי לביתי. והנה, אני רק דורך על מפתן הבית והסלפון מצלצל. על הקו היה אחד מילדיו של הר"מ וקולו נשמע נרגש במיוחד. את לשאל מה קרה מיד לאחר שיצאת, הוא אומר, מצבו של אבא הוטב לפתע פתאום, והרופאים - שרק לפני זמן קצר הודיעו לנו את הגרוע מכל - נדהמו אף הם לראות את השיפור הדרמטי שחל במצבו, ולא הבינו איך זה קרה. לא חלפו 48 שעות והחולה שב לביתו, אבל בכך לא נגמר הסיפור. בני הבית סיפרו לי על מופת נוסף שהתרחש, כשתנועות הראש המזורזות של אביהם פסקו לחלוטין, והוא חזר להיות כאחד האדם. וכשם שאף אחד לא הבין על מה ולמה החל הראש לזוז, כך גם הפעם לא היתה להפסקת התזוזו כל הסבר טבעי.

ביקשתי מהגאון רבי אליהו מן שישראל את מרן הגאון רבי חיים האם אפשר לתלות את הנס שקרה לר"מ שלי בתנועות הראש בבקשת המחילה, והוא השיב בחיוב ואמר שיתכן בהחלט לתלות את הדברים זה בזה. כעבור שבוע ימים נסעתי שוב לבקר את הר"מ ומצאתי אדם בריא ושמח. חזרנו שוב לבקשת המחילה, והכל הלך במיטתו. צריך לזכור, מוסיף איש שיחוני, שהר"מ הוא בן 87, ולמרות הכל הוא שב בסי"ד לאיתנו, מה שמוכיח שהחולשה הגופנית הגדולה, והמחלה שבאה עליו, היתה בגלל האירוע ההוא, לפני 43 שנים. במהלך הביקור נזכרנו לפתע שיש גם צלע שלישית בכל הסיפור, והוא החבר שבגללו קרה מה שקרה ... הרגשנו צורך לחפש גם אותנו, ולשתפו במה שהתרחש בימים האחרונים. זמן רב לקח עד שמצאנו אותו, ואז התברר לנוותנו שמה שניסו רבות האיש הזה אינו בקו הבריאות ודעתו השתטתה עליו. הגענו לביתו וניסינו לתמוך בו, ולהזכיר גם לו את מה שהיה עם הגמרא בהיכל הישיבה, אבל הוא לא ידע מה נעשה איתו, ומי יודע אם לא הענישהו מן שמיא. עם כאן פרטי הדברים כפי ששמענום מבעל המעשה המתגורר בשכונת רמת אהרן. דומה שבאמת אין צורך להאריך בפרטי המסקנות והלקחים שאפשר ללמוד מכך. יש דין ויש דין וגם לאחר כל כך הרבה שנים, כשהאדם עלול לחשוב אולי החטא כבר 'נשכח' דואגים להזכיר לו שהכל הכל כתוב וחתום..

פגיעה בכבוד הזולת :

מעשה שהיה בתקופתו של המהר"ל דיסקין. בתו הפעוטה של אחד מתלמידיינופלה וברזל חד נכנס לעיניה, והיה חשש גדול שהיא תאבד את מאור העינים. הלה רץ מבוהל לרבו, רבי יהושע לייב דיסקין, והתחנן שיתפלל עליה. ורבי יהושע לייב שואל: " האם פגעת במאן-דהוא?" והתלמיד משיב בשלילה. אבל הגאון בשלו. "וכי הקב"ה חסוד בעיניך שהוא עושה דין בלא דין? ה"ת"ח ידע שאם המהר"ל אומר, שימן שיש דברים בנו, ואימץ את מוחו כדי להזכר האם ומתי פגע במשהוא. הוא מנסה לחשוב מה עשה בשעות שלפני נפילת בתו, ונזכר בפגישה שהיתה לו ברחוב, אבל אינו מאמין שרבו התכוון לארוע ההוא. משראה הגאון שתלמידו מתלבט אם לספר דבר- מה, ביקש לדעת במה מדובר. התלמיד סיפר שלפני שנכנס הביתה רואה שבתו נפלה, עבר ברחוב ליד אחת הדמויות הציבוריות, שרבי יהושע לייב נלחם נגדו בשצף קצף, והחלץ לגרף ולחרף אותו על שהוא פועל נגד הגאון.היהודי ההוא היה עוור, ותלמידו של המהר"ל הזכיר לו זאת, תוך שהוא מדגיש בגידופו שמאור- עיניו נלקח ממנו בגלל הפעולות שהוא עשה נגד הרב. הדברים נאמרו בצורה בוטה והאיש נפגע מאד. "רוץ מהר אל היהודי ההוא, ובקש את סליחתו, אולי יחוס השי"ת' ואוכל להתפלל בתך שתבריא", אמר הגאון. התלמיד לא האמין למשמע אזהר. "וכי גם היהודי כזה, שהרב בעצמו יצא נגדו, עליו לבקש מחילה?!" תמה. תמה, אך לא התמהמה. הוא הבין שאם רבו אומר לו לפייס את הנפגע עליו לעשות כך. ואכן, לאחר שביקש את סליחתו בלב שבור, התפלל הגאון על בתו, ומאור העינים שב אליה.

מעשים מגדולי ישראל בענין ניצול הזמן

לקראת בין הזמנים הבאנו מעשים לניצול הזמן, התמדתו של רבי יצחק אלחנן על רבי יצחק אלחנן, רבה של קובנה, ספרו שלא היה עליו בילדותו, ובכל זאת זכה להיות גדול בתורה שכל גדולי הדור קבלו את פסקיו. הנצי"ב מוולוז'ין אמר שהוא הגיע לראש ברכות שקידתו והתמדתו העצומה. ואומנם כאשר קוראים את תולדותיו רואים עד היכן הגיעה התמדתו. כאשר היה נאלץ לצאת מבית המדרש לצורך דחוף היה הולך עם הספר הפתוח, בו למד עד הדלת שם הניח את הספר פתוח כדי שמיד בשובו לבית המדרש יוכל להמשיך מיד בלמודו. כאשר היה מגיע לבית חותנו לסעודה והיה רואה שלא הוכנה עדיין, לא השתהה אלא נטל ידיו ואכל במהירות פרוסת לחם, ברח ויצא בדרכו לבית המדרש, במוצאי יום הכיפורים היה עוזב, בריצה את ביהכ"ס, בא לביתו, מבדיל על הכוס אוכל משהו ורוץ חזרה לבית המדרש בעוד אחרוני המתפללים עדיין לא הספיקו לצאת ממנו (מורשת אבות, שמות: פרשת תצוה).

מדוע בזמן השואה רק ארץ ישראל ניצלה ואירופה ה"י נכחדה

סיפר הר"י ר' יהודה צדקה זצ"ל שהגה"צ רבי שלמאן מוצפי זצוק"ל, בזמן השואה כשצבאות גרמניה ימי"ש הגיעו קרוב לארץ ישראל, עשה כשלושה ימים של צום, והלך עם כמאה ועשרים איש להתפלל בקבר רחל, לבשו שקים ושמו אפר, וישבו כל הלילה על הקרקע ועסקו בתורה. כשעלה השחר, נסעו למערת המכפלה ושפכו שם תפילה ותחינה וצעקה במשך רוב היום. הרב ביקש מאבות העולם כשליח עם ישראל, כי יעשו חסד עם בניהם, ויגישו את התפילה לפני אב הרחמים שבשמים, ויבקשו עבור האולה. לעת ערב נסעו לכותל המערבי להתפלל. אח"כ ביקש הרב, שמי שיבואו ויודיעוהו בחלום דבר מה, שיבואו ויודיע לו. בלילה התגלו אליו בחלום, והראוהו הפסוק בירמיה (מו, ג), "לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים", ופירשו לו, בעבור שרפו ידיהם מהתורה. הרב ראה בכך רמז כי אמנם הסכנה חלפה מעל ארץ ישראל, אך התפילה לאולה לא התקבלה מהסיבה שישנו רפיון ידים בלימוד התורה (עולמו של צדיק עמ' 89)

התמדתו של הרב עובדיה כשהיה בחור

סמל אחד להתמדה, ונושא להערצת תלמידי החכמים שבירושלים, היה מרן הגאון הגדול מורנו ורבנו ועטרת ראשנו אביר הרועים מרן רבי עזרא עטיה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף שהעמיד תלמידים הרבה ובראשם מרן רשכבה"ג זצ"ל ומרן רבי ב"צ אבא שאול זצ"ל ומרן הגאון הגדול הרב יהודה צדקה זצ"ל שמוספר עליו כי עוד בהיותו בחור היה עושה את דרכו לילה לילה אחר חצות, לקומה העלונה שבבית המדרש "שושנים לדוד" שבשכונת בית ישראל שם ישבו חכמים ומקובלים מיהדות עירק. על מקום זה שתר בסודיות לבל יפריעוהו, ושם שהה מחצות לילה עד שקיעת החמה של יום המחרת ואז הלך לביתו אכל הארוחה היומית שכללה פיתה וירק, ושכב לנוח עד שעות הלילה. הרב יחזקאל עזרא שהיה בקי גדול בשי"ס שמש לו חברותא מספר שנים ביום, הוא גילה סוד מחבואו כאשר הביא פעם את אחיו הצעיר יצחק ניסים פתח לפני הדלת ואמר לו: "רואה אתה את הבחור הזה אם תלמד כמוהו, יומם וליילה, תהיה לגדול בישראל..." דוגמא זו השפיעה על הנער אשר עלה בתורה לרב הראשי

התמדתו של רבי שלמאן מוצפי מסופר על הצדיק המקובל האלוקי רבי שלמאן מוצפי זצ"ל (אביו של מרן הגאון המקובל האלוקי רבי ב"צ מוצפי שיבחה"ט) שקיבל עליו, בזמן שנופטר הבן איש חי זצ"ל, ללמוד תורה בהתמדה יותר גדולה, ונעשה שופר ומובדל מן העולם וכל מעייניו היו נתונים לתורה בלבד. הוריו חסו על בריאותו וניסו למונעו אך הוא גמר בדעתו כי עליו לקום מידי לילה בשעת חצות לעסוק בתורה עד אור הבוקר כפי שהגאון אביו בחצות וימנעו בבריו ידו ויתעורר. אחרי שבועיים השגיח אביו בחבל הקשור לבריו ומנעו מכך, אלא שמצא עצה, קשר ידו בחבל וקצחו שלשל דרך החלון, ובקש מחברו שישעבור על יד ביתו למשך חבל. מידי לילה אחר צאת אביו, היה חברו מעירו והלכו לביהמ"ד ולמדו עד עלות השחר, ומשך שעתיים מוסר, ואח"כ עסקו בתלמוד

של האמרי אמת סמל ומופת חי אחר, של דבקות בתורה והתמדה בה, היה כק"ה אמרי-אמת" זי"ע מגור. התאור "לא פסיק פומיא מגרסא" היתה אצלו עבודה מוחשית. הוא לא הפסיק ממשנתו גם בעת התחייבויותיו הציבוריות העצומות כשנפגש עם גדולי ישראל, כשהשתתף באירועים ציבוריים ופרטיים וכשקיבל את החסדים. במעמד הגדול של הכנסיה הגדולה הראשונה, ראוהו מחליף פתקאות עם הגאון רבי מנחם זמבא ה"י, עיי"ש. כשר השליח העני להציף באחד הפתקים, מצאו גויש מראי מקומות של חידושי תורה ומשא ומתן של הלכה. גם כשהיה גדוע לישבות "מועצת גדולי התורה" שהתקיימו בורשא, או לועידות אגו"י וכדומה, לא איבד אף רגע ובכל שהות שהיתה, למד מתוך גמרא, בפורמט קטן שהחזיק בחיקו ואף בבואו לשמחת הנשואין של נכדו שנערכה בהשתתפות אלפים בעיר חמק אחר החופה אל השטיבלך של גור ולמד גמרא במתיקות ובקול גדול.

התמדתו על רבה של ירושלים מרן הגאון רבי צבי פסח פרנק צוק"ל סופר שעוד בהיותו ילד קטן כאשר קיבל מאמו הצדקנית ע"ה, מספר קופיות לקנות ממנו, ויתר על כך ואת המעות הכניס לקופת ביהכ"ס, תוך שהוא מתפלל שהקב"ה יפתח את לבו ויאיר עיניו בתורה. בעמל מפרך ללא לאות עלה ונתעלה, והיה סמל ודוגמא ליגיעה ולעמלה של תורה עד כלות הנפש. תמיד היה שקוע בעומק העיון, ובכל הזמנים ובכל המצבים, בקץ ובחורף, בקור ובחום, בעת חזוה ושמחה ובימי אבל ויוגון, בשבתו ובתו ובכלתו בדרך בשבתו על כס הדין ובעת סעודתו. גם בלילה לא שכב לבו, לעתים היה מתעורר משנתו באישון לילה, נוטל ידיו וניגש לשולחן, טובל קולמוסו בדיו ומוסיף או גורע בענין שעסק בו ביום. כלי המחשבה פעלו אצלו ללא הרף, שכן לדבריו, "היסת הדעת מהתורה היא פגיעה בכבוד התורה". [מה אהבתי

מה עשה ה' עם סנחריב כשצר על ירושלים?

סנחריב היה מלך בבל בעבר, ונבוכדנצר היה שר צבאו. באחת ממלחמותיו עלה סנחריב להילחם עם ירושלים, כשעמו צבא ענק ביותר, ובין אנשי הצבא היה אף נבוכדנצר. בירושלים היה מולך חזקיה המלך, אשר היה מלך צדיק מאוד. הוא כלל כך חזק את העם בתורה ובראת שמים, עד שהגיעו עליו שלא ניתן היה למצוא בדרורו אפילו ילד קטן שלא בקי בהלכות טומאה וטהרה, שהן הלכות סבוכות ומורכבות ביותר, וכל שכן שהיו בקיאים בשאר ההלכות. כשראה חזקיה את צבאו האדיר של סנחריב, לא פחד כלל. היה זה בערב חג הפסח, ומתוך ביטחון מלא בבורא עולם, עודד חזקיה את העם כולו להקריב את קרבן הפסח כמידי שנה בשנה בשירה ובהודיה לה'. באותו לילה - ליל הסדר - אכן התרחש נס מופלא ביותר: בא מלאך ה' והכה את כל מחנה סנחריב, אשר מנה 185,000 גנרלים, לבד מחיילים רבים ואין מספר. קמו יושבי ירושלים בבוקר, והנה מחנה סנחריב כולם פגרים מתים. רק ששה אנשים הותר ה' מכל המחנה: סנחריב ושני בניו, אֲדֶרְמֶלֶךְ, שַׁרְאֶצֶר, ונבוכדנצר - זאת כדי שיהיה פרסום לס הגדול הזה [ואגב, סיפור תנכ"י זה מופיע במלואו בממצא ארכיאולוגי שהתגלה בחפירות ארמון אסר חדון המלך, בנו של סנחריב. אלא שבחרש שנמצא שם כתוב שפרצה מגפה בצבאו של סנחריב. אולם התנ"ך מספר לנו את האמת העומדת מאחורי מה שנראה כמגפה]. ברחו הששה בבושת פנים לארצם. סנחריב בעודו בדרך, נדר נדר לעבודה זרה שלו ששמה היה 'סרור' [נסר מתיבת נח], שאם יגיע בשלום לארצו, יקריב את שני בניו קרבן לעבודה זרה, אך הוא לא ידע ששני בניו שומעים אותו, ובשומעם זאת מיד קמו עליו והרגוהו. מפלה שכזאת פחד נבוכדנצר, לכן אף בשומעו את המסר מן השמים, לא רצה להילחם בירושלים **נבוכדנצר מפחד** כאשר עלה נבוכדנצר לשלטון, יצאה בת קול מן השמים מורידים של נבוכדנצר ואמרה לו: עבד רע, לך והחרב את בית המקדש, שבינו מורדים ואינם שומעים בקול ה'! אולם נבוכדנצר פחד וחשש שיעשה בו הקב"ה כמו שעשה עם סנחריב.

נבוכדנצר עולה לירושלים

היסס נבוכדנצר ולא ידע מה לעשות. מצד אחד רצה מאוד להוכיח את גבורתו ולכבוש את ירושלים החזקה, ומצד שני פחד מאוד. מה עשה? התחיל לעשות "סימנים" כדי לדעת אם יצליח או לא: שלח חץ על שם רומי, אך החץ נפל, שלח חץ על שם אלכסנדריה והחץ נפל, שלח חץ על שם ירושלים והחץ הלך ולא נפל. הוא עשה סימן נוסף: לקח זרעים וזרע על שם רומי, אולם הזרעים לא צמחו, זרע זרעים על שם אלכסנדריה והזרעים לא צמחו, זרע זרעים על שם ירושלים, והזרעים צמחו. אחר כך הדליק נרות לשם רומי, ולא נדלקו, הדליק לשם אלכסנדריה ולא נדלקו, הדליק לשם ירושלים ונדלקו. מכל הסימנים הללו הבין נבוכדנצר שאכן יצליח לכבוש את ירושלים. אכן בשנה השניה למלכותו (שנת 3,321 לבריאת העולם) עולה נבוכדנצר להילחם בירושלים. הוא מצליח להכניע את ירושלים ואת מלכה יהויקים, אולם הוא לא מגלה אותם לארצו, אלא מסתפק בכך ששם יהיו משועבדים לו ומעלים אליו מיסים. בפועל המשיך יהויקים ללמוד על ירושלים כשהוא כפוף למרותו של נבוכדנצר. כך היה המצב במשך שלוש שנים, אולם בתום השנה השלישית החליט יהויקים להחזיר לממלכת יהודה את עצמאותה, על ידי שיכניע את השרים המופקדים על ארץ יהודה מטעם המלך נבוכדנצר. יהויקים הצליח בברד, חדל לעלות מיסים לנבוכדנצר, ובמשך שלוש שנים נהנתה מלכות יהודה מעצמאות ומשחרור. נבוכדנצר שהיה עסוק במלחמותיו, הניח להם לעת עתה, אך בתום השנה השלישית שוב זכר נבוכדנצר את יהויקים, והחליט לעלות לירושלים לתבוע את עלבונו. כשהוא מוקף בחייליו הרבים עלה נבוכדנצר שוב לירושלים ודיכא את המרד. ברוב כעסו החליט לקחת בשבי את יהויקים וחלקי ממנו. יהויקים התשוש ממלחמות - לא עמד לו כוחו, והוא מת כשביד נבוכדנצר. במקומו המליך נבוכדנצר את יהויכין בנו.

איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכרי?

פנה נבוכדנצר ואמר ללויים שהיו בני הגולים: מה אתם יושבים ובוכים? הכינו את עצמכם, ועד שאר אוכלים ושותים אני מבקש שתעמדו ותקישו לפני ולפני עבודת אלילים בכנורות שלכם כדרך שהייתם מקישים לפני אלוהיכם בבית המקדש! התחילו מסתכלים אלו באלו, ואמרו אחד לשני: לא די לנו שהחרבנו את בית המקדש, אלא עכשיו אנו עומדים להקיש לפני הננס הזה ולפני עבודת אלילים! משל למד הדבר דומה: לומד בשר דם שנשא את המלכה. אמר לה: עמדי והשקיני כוס אחד. ולא רצתה להשקותו, כעס עליה והוציאה מביתו. הלכה ונישאת למוכה שחין, אמר לה: עמדי והשקיני כוס אחד. אמרה לו: שוטה! בת מלכים הייתי ונישאתי למלך, ועל שאמר לי השקיני כוס אחד ולא רציתי להשקותו כעס עלי והוציאני מתוך ביתו, שאילו השקיניו הייתי מוסיפה על כבודי כבוד, עכשיו אתה אומר לי עמדי והשקיני! מי החליט כל הלויים החלטה נחושה, שהם לא ינגנו לפני הרשע הזה. מה עשו! נתנו בהונות ידיהם לתוך פיהם וקיבצו אותם. כשתבע מהם נבוכדנצר שינגנו לו, הראו לו את ידיהם מקוטעות ואמרו לו: "איך נשיר את שיר ה'?! - כשהיינו קדושים בשלשלאות בדרך נתקטעו אצבעותינו! ידע נבוכדנצר שהם מהתלים בו, כעס מאוד והפיל מישראל תלי תלים על הרגלים. ואף על פי כן היתה להם שמחה על כך שלא אמרו שירה לפני עבודת אלילים, באותה עשה נשבע הקב"ה לישראל ואמר להם: אתם שלטתם בעצמכם וקטעתם אצבעות ימינכם, אף אני אשיב אתכם לחזות בשוב ה' לציון, ולראות בבנין בית המקדש השני

עמו אנוכי בצרה

כיון שהיו ישראל נתונים במצב כה קשה בגלות, היו סבורים שהקב"ה נטש אותם לגמרי והסיר השגחתו מהם. אותה שעה קרא הקב"ה לכל צבאות השמים ולכל המלאכים ואמר: מה אעשה לבני החביבים שהם בגלות ואנו כאן?! הבה נרד ונלך לגלות עמהם. ירד הקב"ה לבלל (כביכול) והשרה נבואתו על יחזקאל, וראה יחזקאל את הקב"ה ופמלייתו (כאילו לבלל. אמר זאת לעם ישראל, ולא האמינו לו. עד שנגלה הקב"ה אל ישראל עצמם, והיו יראים שמחים שמחה גדולה. מרוב שמחתם כל היו מרגישים שהם בגלות, כיון שהקב"ה עמהם. וכל אחד ואחד היה אוהב את הקב"ה באהבה עזה כל כך, עד שהיו מוסרים נפשם על קידוש שמו ויתברך.

אמרי חז"ל כתב הגאון רבי חיים פלאג'י: "הנה שמעתי כמה אנשים ופוחזים, שאינם מקיימים מצות אב ואם, בטענה כוזבת, שזאת המצוה נאמרה רק כלפי אב ואם שהם נוחים ומראים חיבה לבניהם, ולא לבני אב ואם שהם קפדנים, ומכבידים עליהם. וכל דבריהם הבל וריק, שאילו כך, לא היתה התורה צריכה להזהיר על קיבוץ אב ואם, כי מאחר שהם הביאוהו לעולם וגידלוהו, האכילוהו, השקוהו והלבישוהו, עד כי גדל ונעשה חי הנושא את עצמו, כבר היה חייב לכבדם, כי אפילו אם היו אנשים זרים, היה חייב להחזיק להם טובה ולכבדם כל מי חיו, משום הכרת הטוב אשר מולו ובימי נעוריו. וכבר אמרו חז"ל (משנת רבי אליעזר פרשה ז): "אבא וכלא כפרה בטובתו של בורא, ועל כרחך שהוצרכה התורה להשיגנו שאפילו אב וקטנים וקפדנים, וקשים במדותיהם וזו מעשיהם, וכל שכן שאילו לא היתרינו גדם וצלענום". עכ"ל. (הליכות עולם ח"ח עמוד קנא) "בן יקבד אב ויעבד אביו, ואם אב אינה קבדו... (מלאכי א, ו). ללמדך שאפילו יררו של אביו ירוד על לזקנו, ישמע לו מדי". (תנא דבי אליהו רבה פרעה חה)

שאלה : ראובן קנה מגרר מנוהל לקליטת תרומות רדיו לאחר שנה וחצי בא שמונו ונכד המגבר ונתן סימנים מובהקים ואמר שמוכן לשלם יותר ממה ששילם לגוי רק שיחזיר לו את המגבר שלו וראובן רוצה להחזיקו לעצמו מה הדין : תשובה : לדעת השו"ע כיון שמדובר בגנב שאינו מפורסם זכה ראובן במגבר רדיו, ואין צריך להחזיר לבעלים את ההפרש בין מחיר הקניה מהגוי לשווי האמיתי כיון שיש יאוש ושנוי רשות אבל לדעת הרמ"א אומנם קנה את המגבר רדיו אלא שכתב שצריך לשלם לבעלים את ההפרש בין כמה שקנה לשווי האמיתי של החפץ והביא י"א שקנה למגבר ואינו מוכר לבעלים כלום ולדעת השו"ע אין צורך לשלם את ההפרש, מיהו צריך לברר מה החוק אומר במקרה זה למי"ד הסובר שגם בארץ ישראל אמרני דינא דמלכא דינא (כמו שהביא הרמ"א לגבי זוטו של ס"י) גריט ס"י) שזכה ע"פ תורה אם דינה דמלכותא שחייב להחזיר אז ע"פ שזכה ע"פ התורה חייב להחזיר מדין דינא דמלכותא. מקורות עיין סימן רנ"ו סעיף ג' ו"ל נתיאשו הבעלים מהגניבה, בין שתיאשו ואחר כך מוכר, בין שתיאשו אחר שמכר, קנה לוקח ביאוש ושנוי רשות ואינו מחזיר הגניבה עצמה לבעלים, אלא נתון להם הדמים אם לקח מגנב מפורסם ; או אינו נתון כלל, לא חפץ ולא דמים, אם לא היה זה המוכר גנב מפורסם. הגה : פירוש, דהרי הבעלים צריכים ליתן ללוקח דמי המקח משום תקנת השוק, ולכך המתור מדמי המקח צריך ליתן לו לפי שראו זו, אלא דיש חולקין וסבירא להו דיאוש ושנוי רשות קונה לגמרי ואין צריך ליתן לו אפילו הדמים. (עיין סמ"ע ס"ק י"א בביאור הרמ"א ושי"ד סימן רנ"ג ס"ק ה' שמסכים עם הבי"ד בדעת הרמ"ם)

הלכות תשעה באב

[ית] ערב תשעה באב אחר חצות לא ילמוד תורה אלא מדברים שמותר ללמוד בתשעה באב [ה"ע אס יש לו צער כשאינו לומד דרכו ילמד מה שליבו חפץ]

[יט] בסעודה המפסקת אסור לאכול שני תבשילין, אפילו מין אחד ורק א' עבה וא' רמי חשיב שני תבשילין [ה"ע אס בשל בשני קדירות מחמת שני הבית מרובים מותר], ואפילו בשל דבר הנאכל חי כגון תפוחים שבשל בסוכר חשיב תבשיל, כיון דאחר בשולו נעשה בו טעם אחר וגם יש לו שם חדש, ואין לאכול ביצה עבה וביצה רכה [ה"ע וכן הלכה], ואם בשל מין אחד בשתי קדירות הריטב"א מתייר והרב חב"י ז"ל אוסר, וכל תבשיל שדרכם לשלש שני מינים אחד כגון אורז ועדשים וכיוצא בזה חשיב תבשיל אחד ומותר, וכן הוא הדין המכוסלים אורז ומניחים בו חומס דחשיב תבשיל אחד כיון שדרכו בכך תמיד וכן כיוצא בזה אבל אורז שאוכל עמו ביצים קלויים חשיב ב' תבשילין ואסור : ומירת חיים יכול לאכול כמה מינים, וכן לאכול פירות חיים עם התבשיל ביחד ולקח נחשב כפרי אף על פי שמחמם החלב מפני שאינו משתנה טעמו ושמו ומראהו, בכך מיהו טוב להתרחק מזה כדי למעט הנאותיו בסעודה זו ואבטחי וכדו' יאכל שנצרך לתענית, ואין נכון לאכול סלט עם התבשיל בסעודה זו מטעם זה : והבינה חיה הרי זו כפרי חי :

[כ] בסעודה המפסקת לא ישב על גבי כרים אלא על מחצלת או סעות דק, ולא ישב על קרקע ממש שי דבר זה קטף הוא על פי הסוד, ומותר לישוב על גבי נטר שאינו גבה טפה, ולא ישבו שלשה ביחד לאכול בסעודה זו כדי שלא יתחייבו בזימון, והטעם נראה לי כי זימון מורה על קביעות ואנחנו אין רוצין שיהיה קבע לסעודה זו שהיא בשביל האבל כי מקוים שיבא הגואל ויבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן ונעשה סעודה של שמחה וששון : ומכל דברים הנזכר הן של אכילת שני תבשילין, הן בענף הישיבה לא נאמרו אלא בסעודה המפסקת שאינו אוכל אחריה סעודת קבע, וגם שהוא אוכל אחר חצות, אבל אם דעתו לאכול אחריה סעודת קבע, או שאוכלה קודם חצות, אין צריך להזהר בכל האמור לעיל :

[כא] לא ילכו יחפים ממש בתשעה באב, ולא יעלו מנעל מעור, ואם נגע במנעל צריך נטילה כדו' נוגע במנעל מעור :

[כב] בתשעה באב לא ירחוץ ואפילו להושיט אצבע במים אסור, ובנטילת ידים של שחרית או של בית הכסא יטול עד סוף קשרי אצבעותיו, ואם היה לכולך בידיו או פניו מותר לרחצו וכן מי שדרכו להיות עיניו דלומעות ובוקר אחר שיקיץ משנתו יהי להכלוך בגבות עינו מותר לרחצם, וכן החולה בעינו ודרכו לרחצם במים קרים שבביל רפואה מותר, וכן המבשלות מדיחים הבשר והירקות במים כדרכן ואין חוששין :

[כג] ואין מברכין בתשעה באב שעשה לי כל צרכי משום דכולם יחפים [ה"ע יכול לברך], וליל תשעה באב ישים אבן תחת הכר שישיים ראשו עליו, ואם דרכו לשכב על שנים ישנה מהגו וישכב על אחד :

[כד] אין שאלת שלום בתשעה באב, והוא הדין דאסור לשלוח דורון זה לזה הן מאכל הן לבוש, ועני מותר לשלוח לו כי זהו תורת צדקה, ומלאכה אסורה בין בלילה בין ביום, ולחלוב הפרות אם אפשר על ידי גוי יעשה ואם יחלוב הוא בעצמו :

[כה] ביום תשעה באב יניח ציצית ותפילין רש"י בבוקר בביתו ויקרא קריאת שמע בלבד, [ה"ע וכן ראוי לנהוג ויניחו גם ר"ת הנוהגים להניח] והנוהגים להניח עד זמן המנחה לאו שפיר עבדי, ופרשת קדש ופרשת והיה כי יביאך יש נוהגים לאומרים בתשעה באב יש שאין אומרים אותם וכל אחד יעשה כמענהו בזה, גם בליל תשעה באב אחר חצות אומרים תיקון רחל בלבד, אבל ביום אין אומרים תיקון רחל אף על פי שדרכם לאמרו בכל יום אחר חצות מיום י"ז תמוז ואילך, וכן ביום ערב תשעה באב אומרים אותו ביום אחר חצות : [כו] בעמידה של ערבית ושחרית אומרים ברכת ששם דברך

בכל יום, ולא יקצרו אותה לאומרה כפי מה שכתוב בסדורים, וכן אני מורה בציבור בכל שנה, ורק החזן בחזרה של שחרית יאמר כפי הנוסח הכתוב בסידורים, כי הנחתי המנהג בחזרה כאשר היה מקדמת דנא. גם עוד מנהג בגדד לומר האזינו במקום שירת הים, וגם בדבר זה לא שנית מנהגם של הציבור, ורק אני אומר שירת הים כמו כל יום, ושירת האזינו אני אומר אותה אחר העמידה, וכן עושים החכמים ויראים ואנשי מעשה

[כז] חולה האוכל בתשעה באב אם היתה אכילתו מזמן מנחה גדולה יאמר נחם במקום של רצה והחליצנו ואומר ותבנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו בארץ ישראל מנחם ציון בבנין ירושלים, [ה"ע האוכל בתשעה באב לא יאמר נחם בברכת המזון שלא נתקן לאומרו רק בתפילה], וכן הנוסח של החתימה בנחם שאומרים בעמידה לחתום כן מנחם ציון בבנין ירושלים [ה"ע חולה האוכל בתשעה באב יטול עד סוף קשרי אצבעותיו בלבד ואם חל

תשעה באב בשבת יבדיל על הכוס]

[כח] יש מתחסדים ליטול ידיהם נטילה גמורה במצואי תשעה באב כיון שביום זה עשו נטילה גמורה אלא עד קשרי אצבעות וכך אנחנו נוהגים, אך אין זה חיוב משורות הדין, וצריך להזהר לברך במצואי תשעה באב ברכת הלבנה בשמחה ויאמר בקול נעים בחדוותא דלכא דוד מלך ישראל חי וקיים :

היוצא מבית הכסא, שוטף את ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ומברך "אשר יצא". ואם ידיו מלוכלכות, מותר לרחוץ כל מקום שיש בו לכלוך. כתב מרן השלחן ערוך (סימן תקנט ס"י) : נוהגים שלא להכין את צורכי הסעודה למצואי תשעה באב עד לאחר חצות היום אין להריח בשמים בתשעה באב, משום שצריך למעט בתענוגים. בת"ב יש לשבת רק על הקרקע ויש להתיר לשבת על שרפרף או כרית שגובהה מעט פחות משלושה טפחים [ה"ע ס"מ].

בב מקום שנהגו לעשות מלאכה ב"ב, עושי ; במקום שנהגו שלא לעשות, אין עושי ; ובכך מקום תלמידי חכמים בטלים, וכל הרוצה לעשות עצמו תלמיד חכם לענין זה עושה ; ואפילו במקום שנהגו שלא לעשות, מותר על ידי עכ"ם, אפילו בביתו ; ופרקמט"א להר"י והשתכר במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה, אסור ; ובמקום שנהגו לעשות, מותר אלא שממאטו שאפילו משכנעם אב אנו ממאטין מלשא ולתן. הגה : ולא נהגו אסור מלאכה כי אם עד חצות (מנהגים). ונהגו להחמיר עד חצות בכל מלאכה שיש בה שהי קצת, אפילו מעשה הדיוט ; אבל דבר שאין בה שהי, כגון הדלקת ירות או קשינה וקדומה, מותרת ע"כ כתב חזון עבודיה אבל בשל תשעה באב, מותר לעשות מלאכה, ואין מנהג להחמיר בזה כלל.

בג במלאכה דבר האבד מותר, אך צריך שאמרו בחלו של מועד. **בד** כל העושה מלאכה בתשעה באב, אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה.

בח כל האוכל אתה בתשעה באב, אינו רואה בשמחת ר'ושלים ; וכל המתאבל על ר'ושלים, זוכה ורואה בשמחתה. וכל האוכל בשר או שותה יין בסעודה המפסקת, עקלו הקתוב אומר : ונתה עונתם על עצמותם [תקנת לב, כז]. **בז** יש מי שאוסר ללמד על ידי ההורו [ויש מי שמותר, הובא בחז"ע]

בא יש מי שאומר שלא ילך ויטול בשוק, כדי שלא יבא לידי שחוק וקלות והתגול. בינים עד גיל י"ג פטורים מצום תשעה באב. ואפילו אם ירצו להתענות, יש למחות בידם שיאכלו, ואין להם להתענות תענית שעות מאוחר יותר מכפי הרגלם [והטעם בזה, כי אנחנו מצווים לחנך את בנינו ובנותינו למצוות, כדי שכאשר יגדלו, ידעו היאך לקיימם. אבל, הרי אנחנו מקוים ומצפים כל יום לגאולה השלימה, ואז ימלא שחוק פינו ולשוננו רינה

זוהר- השומר בריתו לא רואה גיהנום רב המנוחא הקורן אמר קד, (הקלה ה) אלת תתן את פיך לחטיא בתו בשרך - שלא יתן בן אדם את פיו להביא להרהור רע ויגרים להחטיא אותו בש"ר קדש שחוקים בו ברית הקדש, שאם עושה קד, מושכים אותו לגיהנום. ואותו ממנה על הגיהנום דוקי"ה שמו, ונמנה רבואות של מלאכי חבלה יחד אותו, ועומד על פתח הגיהנום, וכל אותם ששקרו ברית הקדש בעולם הזה אין לו רשות לקרב אליהם. (הקדמת הזוהר דף ז :)

מ"ל דבידיחותא : מחון הריסות של מכוניות מתאונת דרכים, יוצאים חיים, ערבי נוצרי יהודי, הערבי הנוצרי רוצו להפליט את היהודי שהוא נדם לתאונה היהודי זאת ואמר היהודי איהו ס' אהוב אותנו, וכן מאור ענו לו הנוצרי והערבי, "יהודי אומר "אהיה חיים" ויוצאים חיים, ערבי נוצרי יהודי, שאלו אותה בודאי", עונה היהודי, "אני אשתה כהונן. רק בוא נחכה לשומר קודם..."

רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא בדחרי רבן לטוף ירובם באימה הפתח בסוגיא [שבת ל:]

מי שברך אבותיו הקדושים אברהם יצחק ויעקב בארון דוד ושלמה הוא יצטרך לעבור וירומם ויצלח את התורמים ויתקין ובני ביתו : אחר דוד ושרת חניה, וכן יצא ויצפור, יצחק ויעקב והתלה דוד, ג' דוד, ישראל וקרינ חניה, צפורת דוד ושמחתה, יד ובוילו ובברת דוד, משה חיים בן אביבה, עמי ושושנה חן, אליהו ורות נחמה דוד, רפי ואביבה זנדור, יוסף ויעקב שמשיא, שמואל ונורית דוד, בן חן שמואל ומרים, מיכאל ואליה דוד, ענוס וריאל ונורית דוד, יצחק וכוכבד דוד, ברוך רחמיאל, שרון קונין, (הינות שלילת דוד, דוסי וניאל פראנסי, יוסף ומינה דוד, הרב אסף נתן, בת שבע דוד וכל משפחתה, אברהם וסוילת מוסס, ר' יעקב אבתי, ר' יעקב אביב, בן רעמיאל וסיוי, בן רבקה בן, מושל נתן, לוינו נתן, תחילה בת הרח, רות בת תמר, רבקה בת רות עניב ליטל ומול אורן בני ציפורה, שותומים לכוללי קוק מכוון, כולל יום, כולל ליל ששי, כוללי בן הוומני, ועוד) ולעולן שבתו. מלך מלכי המלכים בתרמיא ששום ורמיא מכל צורה ונוק יצלים גביה כוכב מנורמט ויכל אשר יעשו ויציילו ויבטל את-ל מלכה כל מלכה : קשות רשות וזיוור עליהם את-ל גזירות טובות ורבות מרבות, וזכות התורה נתן בעדם וימלא כל משאלת ליבם לטובה, לחיים טובים ומזולתים, ויסר כל מלחה וכל דבר רע ונתנה תמיד משום ומאוסים מב"כ. לענין : היום בן יזל, רחל בת מלה אליהו בן מירבה.

לקבלת העלון במייל: ALON.DVAR.HAMELEH@gmail.com או 054-8464024. כל החיות שמורות לצורך זכיר הרבים הכל מותר

מ"ל דבידיחותא : מחון הריסות של מכוניות מתאונת דרכים, יוצאים חיים, ערבי נוצרי יהודי, הערבי הנוצרי רוצו להפליט את היהודי שהוא נדם לתאונה היהודי זאת ואמר היהודי איהו ס' אהוב אותנו, וכן מאור ענו לו הנוצרי והערבי, "יהודי אומר "אהיה חיים" ויוצאים חיים, ערבי נוצרי יהודי, שאלו אותה בודאי", עונה היהודי, "אני אשתה כהונן. רק בוא נחכה לשומר קודם..."

העלון מוקדש להצלת יהונתן ושילת חדר ובני ביתם : שתי תוכניות יוצלח במאד מאד ויזכר בקרוב ממש לפני כן ויתקיים בהם הפסוק וימלא ה' כל משאלותי וכן הפסוק ויהי כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וכל אשר יעשה יצליח ויזכו לראות בנים ובני בנים עושים תורה